

اهداف

- مروری بر عملکرد اقتصادی اخیر ایران ؛
- شناسایی دید کلیدی در برنامه ۵ ساله چهارم و دورنمای ۲۰ ساله ؛
- بررسی دورنمای تحقق این برنامه ها؛
- ارزیابی فرصت‌های موجود در بازار کار آتی ایران.

داده های مهم و سوال کلیدی

- ◆ ایران ۱٪ جمعیت جهان و حدود ۷٪ منابع طبیعی در جهان را داراست؛
- ◆ در حال حاضر اقتصاد ایران رتبه ۳۳ را در جهان دارد (بر مبنای اندازه GDP) ، ولی تحلیل مبتنی بر منابع بالقوه ایران را در رده ۱۵ تا ۲۰ قرار میدهد ؛
- ◆ اقتصاد ایران پیوسته عملکردی ضعیفتر از توان بالقوه داشته و گرفتار سوء مدیریت منابع و سیاستهای اقتصادی افراطی بوده است ؛
- ◆ در عین حال ، در سالهای اخیر، اقتصاد کشور رشد کرده و به نظر می رسد که در حال دستیابی به یک توازن جدید می باشیم .
- ◆ پس آیا ایران می تواند سرانجام استعداد و توانایی اش را دریابد و به یکی از ۲۰ اقتصاد برتر جهان تبدیل شود؟

مدرن سازی به شیوه غربی

- سرمایه گذاری های کلان در صنایع نوین؛
- تعامل با شرکتهای غربی در مقیاس وسیع؛
- رشد بخش خصوصی.

- ملی کردن صنایع؛
- ارائه یارانه
- انزوا و کناره گیری از دنیای خارج.

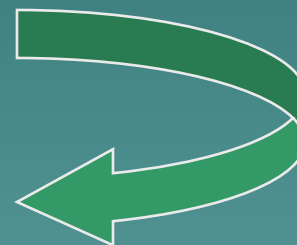

سیاستهای انقلابی و پوپولیستی

دهه ۱۹۸۰

- تسهیل (آزاد سازی) واردات؛
- بازسازی و و سرمایه گذاری عمده از طریق وام خارجی؛
- تعامل جدید با اروپا.

آزاد سازی اقتصاد پس از جنگ
برنامه ۵ ساله اول

- تغییر از صنایع به کشاورزی و تجارت؛
- تمرکز و تمایل بیشتر به صنایع داخلی تا شرکتهای خارجی.

گرایش دوباره به محافظه کاری
برنامه ۵ ساله دوم

- تسهیل رژیم سرمایه گذاری برای جذب سرمایه خارجی؛
- تمرکز بر روشهای فن مدار.

برون گرائی
برنامه ۵ ساله سوم

Pre-rev. decade ----- 1979-1989 ---- Reconstruction era ----- 1997 to present

عملکرد اقتصادی ایران

۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۴۲.۸۰	۱۳۳.۷۲	۱۱۵.۰۳	۸۲.۸۱	۷۰.۳۸	GDP (میلیارد دلار)
۵.۹	۶.۷	۷.۴	۴.۸	۵.۹	رشد GDP (%)
۲,۰۴۰	۱,۹۳۰	۱,۶۸۴	۱,۲۱۷	۱,۰۴۲	سزانه GDP (\$)
۱۹.۶	۱۵.۶	۱۵.۸	۱۱.۶	۱۳.۶	تورم (%)
۱۵.۵	۱۱.۳	۱۳.۳	۱۴.۸	۱۴.۳	بیکاری (%)
۳۰,۴۴۸	۲۷,۰۳۳	۲۲,۸۰۷	۱۹,۳۳۹	۲۴,۲۸۰	صادرات نفت و گاز (میلیون دلار)
۵,۸۸۶	۶,۷۵۵	۵,۳۷۱	۴,۵۶۵	۴,۱۸۱	صادرات غیر نفتی (میلیون دلار)
۳۱,۳۱۲	۲۸,۷۹۵	۲۳,۷۷۶	۱۸,۱۲۹	۱۵,۰۸۶	واردات (میلیون دلار)
۵,۰۲۲	۴,۹۹۳	۴,۳۹۲	۵,۷۷۵	۱۳,۳۷۵	توازن تجاری (میلیون دلار)
۱۴,۰۰۰	۱۲,۱۰۰	۹,۲۵۰	۷,۲۱۰	۷,۹۵۰	وام خارجی (میلیون دلار)
۸,۷۸۰	۸,۳۲۵	۸,۰۱۹	۸,۰۰۹	۸,۱۹۰	نرخ دلار (ریال)
۱۳,۵۰۷	۱۱,۳۷۹	۵,۰۶۳	۳,۷۵۹	۲,۹۷۸	شاخص TSE
۱۵,۳۸۰	۱۱,۹۴۰	۱۰,۷۶۰	۶,۷۷۰	۴,۹۶۰	کسری بودجه (میلیون دلار)

کاستی های اقتصاد ایران

♦ علیرغم الگوی رشد اقتصادی، ایران با چالشهای کلیدی مواجه است:

- بیکاری / اشتغال نامتناسب؛
- کسری بودجه؛
- تورم؛
- کاستی در خدمات رسانی عمومی؛
- فقدان زیر بنای اقتصادی ؛
- فساد مالی و اداری؛
- تنش های اجتماعی – اقتصادی ؛
- یارانه های نامتناسب ؛
- کاستی در انباشت سرمایه ؛

نگرش ها و رویکردها

- ◆ برای اولین بار پس از انقلاب، ایران در تلاش برای تبدیل شدن به یک "قدرت فناوری و اقتصادی" است؛
- ◆ سند چشم انداز ۲۰ ساله با این محورها تدوین شده است: "رفاه"، "ایجاد ثروت"، "رشد صنعتی و کشاورزی" و "حرکت نرم افزاری"؛
- ◆ به نظر می رسد که برای اولین بار رشد اقتصادی و فن آوری از اولویت های اساسی سیاستهای کلی و به عنوان یک عامل امنیت ملی تلقی می شود؛
- ◆ نقش چشمگیر و روز افزون بخش خصوصی ملی و بین المللی (به خصوص بخش خصوصی منطقه ای) ، عامل مهمی در تحولات جدید است؛
- ◆ اقتصاد از قیمت بالای نفت و جریان مالی بعد از ۱۱ سپتامبر سود می برد؛
- ◆ بیکاری ، اشتغال نامتناسب و یارانه ها ، چالشهای اساسی در توسعه اقتصادی به شمار می آیند؛

سند چشم انداز ۲۰ ساله

◆ اهداف تعیین شده:

- جامعه پیشرو ؛
- جامعه مبتنی بر دانش ؛
- رشد اقتصادی مبتنی بر سهم عظیمی از سرمایه اجتماعی ؛
- رشد سرمایه اجتماعی بواسطه تحصیلات ؛
- ساخت ظرفیت اقتصادی ؛

تمرکز	برنامه
رشد مداوم اقتصاد مبتنی بر دانائی	برنامه چهارم (۵-۱۰)
تثبیت و تحکیم رشد اقتصادی و عدالت اجتماعی	برنامه پنجم (۱۰-۱۵)
رشد مداوم بر پایه فن و دانش مبتنی بر عدالت اجتماعی	برنامه های ششم و هفتم (۱۵-۲۵)

تهیه برنامه چهارم

موارد	میانگین چشم انداز سالانه در طی ۵ سال برنامه	عملکرد واقعی در ۵ سال گذشته
رشد واقعی GDP	۸٪	۳,۹٪
رشد؟ سرمایه با قیمت های ثابت؟	۱۲,۲٪	۹,۰٪
رشد بهره وری عوامل تواید	۲,۵٪	-۱,۰٪
سهم انباشت سرمایه از GDP	۳۱,۰٪	۲۱,۰٪
صادرات غیر نفتی	۱۰,۰٪	۴,۰٪
درآمد مالیات	۸,۰٪	۶,۰٪
رشد بخشی		
کشاورزی	۵,۵٪	۹,۰٪
صنعت و معدن	۱۴,۵٪	۹,۲٪
نفت	۲,۱٪	۱,۰٪

نگاهی بر بخش انرژی

سرمایه گذاری لازم در بخش
انرژی در ایران
۲۰۲۰-۲۰۰۵

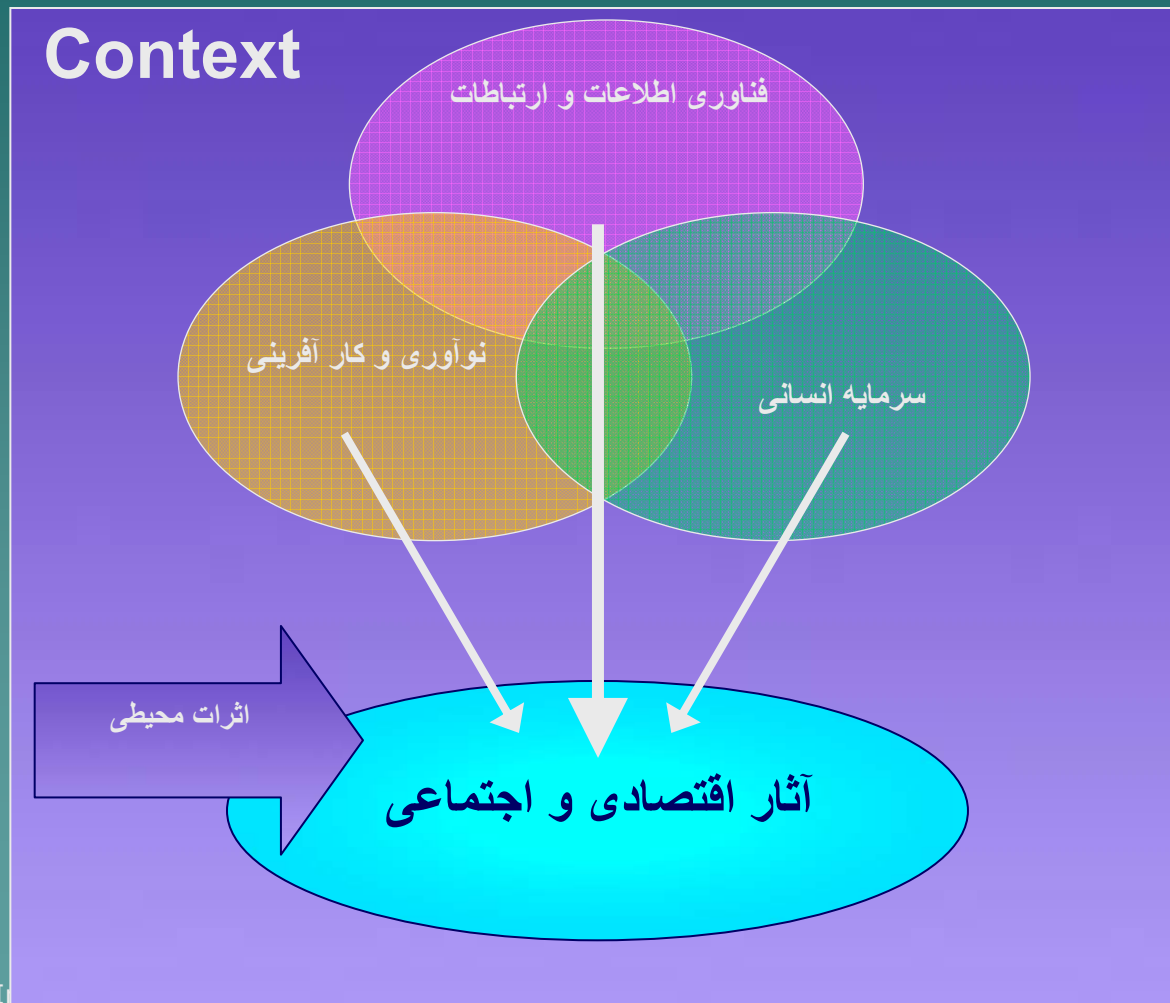
- ◆ ایران برنامه های بلندپروازانه ای در نفت ، گاز و پتروشیمی دارد ؛
- ◆ اگرچه استراتژی این بخش مبهم می باشد ، سرمایه گذاری های عمده در این بخش اجتناب ناپذیر است؛
- ◆ چارچوب قانونی بحثهایی به جا می گذارد گرچه تغییرات کندی در حال شکل گیری است ؛
- ◆ توجه ایران در دهه آینده معطوف به گازو صنایع گازبرخواهد بود ؛

بخش	حجم سرمایه گذاری (بر حسب میلیارد دلار)
نفت	۴۰
گاز	۴۵
پتروشیمی	۲۰
تولید برق	۲۵

چه چیزی برای دستیابی به برنامه های ایران نیاز است؟

- ◆ اگر ایران بخواهد به یک قدرت فناوری و اقتصادی و نیز یک اقتصاد مبتنی بر دانائی تبدیل شود ، می بایستی در قابلیت ها (توانمندی های) زیر سرمایه گذاری کند:
  - سرمایه انسانی ؛
  - فن آوری ارتباطات و اطلاعات ؛
  - زیر بنای نوین به منظور حمایت از توسعه بخش ها و همچنین نوآوری و کار آفرینی ؛

ساختار چارچوب ساده شده برای یک جامعه مبتنی بر دانائی

ترازنامه ایران برای دستیابی به جامعه مبتنی بر دانش

◆ عوامل موجود:

- منابع انسانی
- جامعه جوان و پویا ؛
- حضور فرهنگ در حال جنبش بخش خصوصی ؛
- ثروت ملی ؛
- تمایل برای رسیدن به رشد اقتصادی مداوم ؛
- تمایل به اتصال به پیشرفتهای جهانی IT؛
- تنوع بخشهای اقتصادی ؛

◆ عوامل ناپیدا:

- راهبرد و توسعه اقتصادی ؛
- کارایی ؛
- دولت توانمند بهره‌وری ؛
- ساختار اقتصادی متوازن ؛
- سیاستهای دولت در ترفیع نوآوری و کار آفرینی ؛
- سیاست روشن و واضح در توسعه ICT؛
- توزیع متعادل ثروت ؛
- انسجام اجتماعی ؛

تحلیلی بر شرایط اجتماعی اقتصادی

نقاط قوت:

- ✓ جامعه شهری و ثروتمند متمایل به گرایشات جهانی از جمله پیشرفت های فناوری ؛
- ✓ علاقه به تحولات مسالمت آمیز تا انقلاب و جنبش های خشونت آمیز ؛
- ✓ جوان ، پویا و آماده یادگیری ؛
- ✓ قابلیت جذب رشد بالای اقتصادی ؛

نقاط ضعف

- ✓ بی اعتمادی جامعه به دولت ؛
- ✓ تنش های اجتماعی به سبب توزیع ناعادلانه ثروت ؛
- ✓ بیکاری و اشتغال نامتناسب ؛
- ✓ حضور گروه های مشکوک ؛
- ✓ زیر بنای اقتصادی در حال توسعه ؛
- ✓ تحریف واقعیات اقتصادی ، خصوصاً به سبب یاران ها ؛
- ✓ تداوم تصمیم های اقتصادی با جنبه های سیاسی ؛

فرصت‌های بازار کار ایران

- ◆ سرمایه‌گذاری در خدماتی که به ارتقاء سرمایه اجتماعی اقتصاد ایران می‌انجامد. (آموزش ، مشاوره و ...)
- ◆ سرمایه‌گذاری در خدمات و صنایعی که بهره‌وری را در اقتصاد ایران بالا می‌برد. (شرکتهای تولید نرم افزار ، مشاوره مهندسی ، مشاوره مدیریت و ...)
- ◆ سرمایه‌گذاری و فعالیت در حوزه فناوری اطلاعات
- ◆ توجه به ظرفیتهای بالقوه استان‌ها (مرکز گریزی)
- ◆ ارتقاء و بومی کردن روشهای مدیریتی

جمع بندی

- ایران فاقد یک راهبرد توسعه اقتصادی واضح است و بنابر این همچنان گرفتار اندیشه های کوتاه مدت و تفکر آزمون و خطا خواهد بود ؛
- پیشرفتهای فناوری و اقتصادی از اولویت برخوردار است و بایستی دید در عمل تا چه حد سیاستهای کلی را تحت تأثیر خواهد گذاشت ؛
- به هر حال ، نشانه هایی هست که شرایط افراطی گذشته باز نمی گردد چرا که سیاست های اقتصادی به تدریج تکامل می یابند و نهادها بالغ شده اند؛
- برنامه های توسعه اقتصادی ایران بیش از اندازه بلندپروازانه است ، اگر چه ، جهتی را که کشور در پیش گرفته درست است ، مراحل توسعه از آنچه انتظار می رود کند تر خواهد بود ؛
- بهبود افزایش بهره وری کلیدی برای پیشرفتهای اقتصادی خواهد بود ؛
- برنامه های تسهیل و آزاد سازی اقتصادی بر خصوصی سازی ، تمرکز زدایی و حذف آئین نامه ها و قوانین متمرکز خواهد شد ؛
- شاخصهای اقتصادی مثبت باقی خواهد ماند با وجود اینکه چالشهای کلیدی نظیر بیکاری ، اشتغال نا متناسب به سبب ساختار جمعیتی از بین نخواهد رفت ؛
- همکاری فناوری و اقتصادی ، پارامترهای کلیدی در روابط بین المللی ایران خواهد شد ؛
- علوم انسانی ، به ویژه اقتصاد ، جامعه شناسی و مدیریت عوامل مهمی در فراهم آوردن شرایطی خواهند بود که به واسطه آن بتوان به جامعه مبتنی بر دانائی دست یابیم.